

איזו בירה אתה?

ומה בירות בוטיק יכולות ללמד אותנו על פטריטיות ומעמדות

ציה, מיסוי, צריכה ואיכות, אלא גם מנסים למצוא את הקשרים הנסתרים בין מצב אישי להעדפות אישיות ורמות צריכה של בירה, להבין את החיבור בין שווקים מסורתיים לתאגידים גלובליים, ולנסח את הכללים שלפיהם מבשלות מקומיות צנועות צומחות, ומה מכ" תיב את גורלן, להישרדות ושגשוג או להתנפצות על חומות הענקים הבינלאומיים.

בירה היא יותר מדלק למסיבות. בעבר היא נחשבה מרכיב תזונה עיקרי, תרכובת מים ודגנים שנוודים קדמונים דימו ל"לחם נוזלי". הפירות ארכיאולוגיות במצרים חשפו תיעוד שלפיו העבדים שבנו את הפי"רמידות קיבלו תשלום בבירה.

יש שסוברים שהולנד ובלגיה חבות את עצמאותן לבירה. במהלך מלחמתם באימפריה הספרדית מימנו הספרדים את צבאם באמצעות מסים על מכרות כסף, וההולנדים והבלגים מיסו את הבירה. הפדיון שלהם היה גבוה יותר, וצבאם היה מצויד טוב יותר וניצח. מאז אותה מלחמה ממושכת מהמאה ה-17, ואולי עוד קודם לכן, נקשרה בירה ברגשות לאומיים ואזוריים. חשבו על הגאווה שמאחורי הסיווג הקולינרי "בירה גרמנית", או "בירה אנגלית".

ואם כבר מלחמות, עוד מלחמה שניטשה סביב הבירה היא זו שבין המעמדות. עד אמצע המאה העשרים זהו בני מעמד הפועלים עם שתיית בירה שזוקקה בבית או בשכונה. בירה זולה, זמינה, מגוונת ומעוננת. המעמד הבינוני והגבוה של התקופה צרך בירות נקיות, אחידות ומפוסטרות. בימינו התהפכו היוצרות. מותגי הבירה המתועשים והמפוקחים הם נחלת המעמדות הנמוכים יותר, ואילו הבירות המקוריות והלא משומרות קיבלו את התואר "בוטיק" ונהי"פכו למשקה המועדף על מי שהפרוטה מצויה בכיסו. המחירים בהתאם.

קירור והנדסה גנטית, קולינריה ושיווק, כולם נק"שרים בסיפוריה של הבירה. הכלכלנים שמתנסים כעת בהעלאה והורדה של מחיריה הם בסך הכל עוד חברים בשורה ארוכה של אנשים שנותנים עינם בכוס.

פרופ' רפאלי הוא ראש המרכז לחקר האינטרנט באוניברסיטת חיפה
sheizaf.rafaeli.net

חובבי הז'אנר יודעים שבירה אפשר לקבל במגוון אדיר של צבעים, ניהוחות וטעמים. בירה היא המשקה האלכוהולי הפופולרי בעולם, ובמצעד המשקאות שאינם מים היא שנייה רק לתה. השפעתה על הבריאות משתרעת משכרות ועיבוי הכרס עד, לפי כמה מחקרים, לתרומה בהקלת סיבוכים של סרטן, סוכרת ומחלות לב. ומלבד זאת היא כמובן משמחת לבב אנוש. גוונים רבים לבירה.

כמו לכל דבר כמעט, לבירה יש גם היבט כלכלי. משרד האוצר שלנו עסוק מאוד במחירי הבי"רות, אולי כמו שהוא עסוק במחירי הרירות. ערב ראש השנה החליט שר האוצר לבטל את הגזירות שהטיל קודמו על המשקאות האלכוהוליים. אחת מהן היתה הכפלת המס על הבירה ב-2012. המהלך הנוכחי של משה כחלון מבטל את העלאת המס, לאחר שזו לא הגי"שימה את היעדים שהוצבו לה. היא גם לא השפיעה על היקפי צריכת האלכוהול. בספטמבר נחתך מס הקנייה שהושת על הבירה ב-46%, מ-4.33 שקל לליטר ל-2.33 שקל לליטר. המטרה, כך הצהיר השר, היא לפגוע בת"עשייה הפיראטית של משקאות מזויפים.

נראה שגם פקידי האוצר היו יכולים להשכיל בכנס מדעי מקצועי על כלכלת הבירה, Beeronomics שמו, שנערך בסיאטל בדיוק באותם ימים שבהם קיצצו כאן את מס הקנייה (אתר הכנס: beeronomics2015.org). לכלכלת הבירה יש חוקרים, ספרים ואף כתבי"עת. הם מכסים לא רק ענייני היצע וביקוש, רגול"

מה הלאה אחי ר?

לצפות: חג, מועד ונופל

נטפליקס ממשיכה להוכיח את רצינות כוונותיה עם ספיישל כריסמס מוזיקלי בהנהגתו של ביל מארי, ולצדו רשימת כוכבים שכוללת את קלוני, כריס רוק ואיימי פולר. מי שמצחצח על ההפקה הזאת היא סופיה קופולה, והטריילר הקצר עושה חשק גדול לרקוד על התקרה. חפשו אותו בחג המולד.

<http://bit.ly/very-murray>

דן אריאלי

מומחה להחלטות חשובות

למה אנחנו מתעקשים להשמין?

פרופסור יקר, אנשים כיום מודעים הרבה יותר לסכנות של השמנת יתר - אנחנו אפילו שומעים שהחלה מלחמה ציבורית נגד התופעה. אך עדיין אנחנו ממשיכים לאכול ולאכול. אני בהחלט ממשיך לאכול, ואיני יודע כיצד להשתנות. מה הבעיה שלנו?

דרור

דרור היקר,

אנחנו לא מתמקדים בדברים הנכונים. אני חנו נלחמים בתופעת השמנת היתר באמצעות חינוך והורמת מידע תזונתי, זאת בהתבסס על ההנחה שידע יעודר אותנו לקבל החלטות טובות יותר. אך זו לא הדרך שבה אנשים פועלים.

בניסוי שערכה עמיתתי לשעבר מאוניברסיטת דיוק, ג'נט שורץ, ביקר הצוות שלנו במסעדת מזון מהיר סינית כדי לברוק מה תהיה ההשפעה של הוספת המידע התזונתי ומספר הקלוריות של המ"נות על הסועדים. בחלק מהימים הצמדנו את המידע לכל מנה, ובימים אחרים הס"תרנו אותו. ההשפעה מתברר היתה אפ"סית. הידיעה שחלק מהמנות היו בריאות הרבה פחות מאחרות לא השפיעה כלל על הלקוחות.

השף הבריטי ג'יימי אוליבר העלה לאח"רונה טענה דומה. הוא הראה לילדים את כל חלקי התרנגולת המגועלים שמרכיבים את חטיפי העוף האהובים עליהם (צ'יקן נאגטס) - עצמות, גידים, עור ועוד חלקים גרועים אף יותר - וטחן את הבלילה הדוחה הזאת, שאחר כך הוא טיגן וציפה בפירורי לחם. למרות זאת, לאחר שהוציא את הנאגטס מה"מחבת הילדים בכל זאת רצו לאכול אותם.

אם אנחנו שוכחים בכזו מהירות מה אני חנו אוכלים, איזו תקווה יש לתומכים בא"כילה בריאה? לכן אני מאמין שכדי לש"נות את הרגלי האכילה, עלינו לנטוש את הגישה החינוכית הכושלת. למשל, במקום למכור משקאות מוגזים בבקבוקים של 1.5 ליטר, שאמנם כוללים פירוט קלורי בתק"ווה שאנשים יבחרו באפשרות בריאה יותר, פשוט נקטין מראש את גודל הבקבוק.

פרופ' אריאלי הוא חוקר כלכלה התנהגותית ומחבר רבייהמכר "לא רציונלי אבל לא נורא" והאמת על באמת".
שאלות לדן אריאלי: askdan@calcalist.co.il

28
29

אורניום חושך

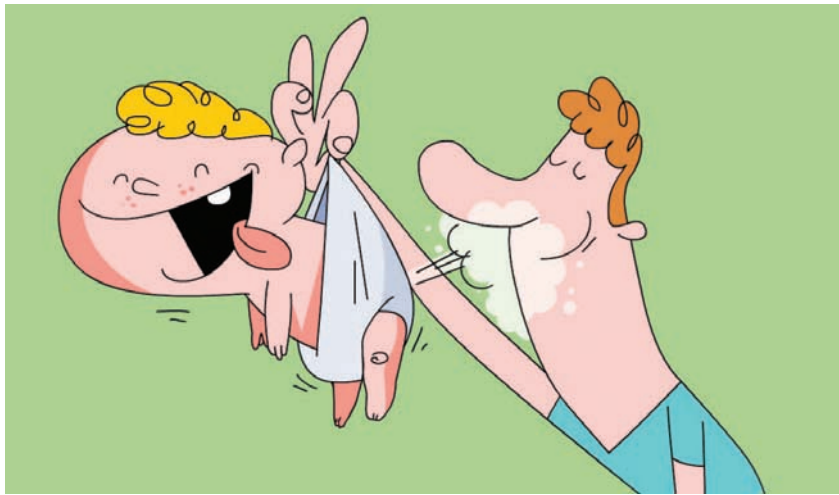

<https://coloringnotebook.com>

מה סוד ריחם של תינוקות?

בלדד היקה, מאז ומעולם לתינוק יש "ריח של תינוק", רציתי לדעת מאיפה הריח הזה מגיע ומתי זה עובר לו? **בת חן**

איור: ערן תנדל

בבית היולדות מנקים מהתינוק את שרידי מי השפיר והציפוי הגבינתי שבהם הוא מרוח ביציאה מהרחם. אך שרידים נותרים גם אחרי שבועות

שומר על חום גופו של התינוק, מגן על עורו ומשמן אותו, ועוזר לו להחליק החוצה בשעה היעודה. את שניהם מנקים בבית היולדות, אך שרידים מהם נותרים גם אחרי כמה שבועות. בעיקר מהחבר הגבינתי. וחלק מהריח מגיע מבלוטות החלב של התינוק, אלה שייצרו את הגבינה בעודו ברחם ושימשיכו לייצר אותה, בהרכבים וניחוחות שונים, כל ימי חייו. ולריח הזה אין תאריך פקיעה מדויק. הוא פשוט הולך ונחלש ומתחלף לו בהדרגה, עם הגיל ועם שינויים בתזונה.

לכולנו יש ריחות מיוחדים. כולנו פולטים טיפים ניחוחות שמשקפים את מצבנו הגנטי, התזונתי, הבריאותי והנפשי, ולכל אחד מאיתנו יש בתוך האף מעבדה כימית משוכללת לניחוח וזיהוי הניחוחות האלה. אנחנו חיות, וריח הוא אחת מצורות התקשורת הבסיסיות ביותר שלנו. שנים של ניוון אבולוציוני וחברתי והרי הרים של תכשירי היגיינה אישית עוודים לנו להעמיד פנים, אבל אפילו הם כושלים ברגע שתינוק נכנס לתמונה.

שאלות לבלדד השוחי: askbidad@calcalist.co.il

בת חן היקרה, ←

ריח, כידוע, הוא עניין של טעם – ניחוח שמעלה ריר על שפתות אחד מעורר בחייה אצל אחר – אך רק מעטים מסוגלים לעמוד בפני הניחוח המשכר העולה מבשר עוללים. חלק מהריח הזה, שגורם לנו תחושה חמימה בלב, מגיע מהסכונים והמשחות והמגבונים ומרכיבי הכביסה המיועדים לתינוקות ומבושמים עבורם במיוחד. לא כל הריח, אבל חלק מאוד משמעותי ממנו. והחלק הזה משתנה ממקום למקום ומתרבות לתרבות.

באזורים הכפריים של צרפת וספרד, לדוגמה, צריח מרים הרבה תפוזים, בזכות הפורטוגזים והאיטלקים שייקאו אותם מסין, וריח פריחתם, שמקושר לטוהר וניקיון, מככב ברוב תמרוקי התינוקות. עבור ספרדים, ריח של תינוק הוא בחלקו ריח פריחת התפוז, בעוד לא מריקאים הוא מזכיר ורדים (ירושם מהתרבות הוויקטוריאנית) ונייל (ירושם מתרבות הממטקים, בארץ שאחראית לכמחצית מתצרוכת הווייל העולמית).

אך לתינוק יש גם ריח משלו. לפני כמה שנים קבוצה של מדענים ניטרה, בעזרת מכשירי תהודה

מגנטית, את הפעילות המוחית של נשים בזמן שהן מנסות לזהות ריחות שונים. וכשהן הגיעו לריח שהופק מבגדים שנלבשו על ידי תינוקות בני יומם (אחרי שכובסו היטב בסבון לא מבושם) – לא היה מקום לטעות. לתינוקות יש ריח טבעי שעושה לנו טוב.

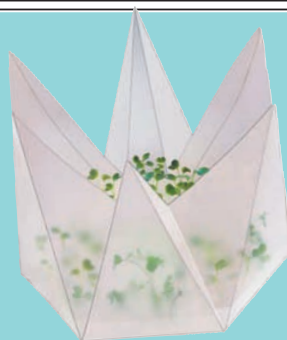
חלק מהריח הזה מגיע ממש ממי השפיר (ניסויים מראים שאמהות, אבות וגם היילודים עצמם מזהים את ריח מי השפיר "שלהם") ומהציפוי הגבינתי שעוטף את העובר הבשל (רופאים קוראים לו "ורניקס קאסיסה", שזה פשוט "ציפוי גבינתי" בלטינית – הוא

3

לשחק: איגיון בשיגעון

פרופי דן אריאלי, מאסטר הכלכלה ההתנהגותית ושכן לעמודים אלה, משחק משחק קלפים חדש שמעלה על גס את האנומליות הקטנות של ההתנהלות האנושית. במשחק הקלפים הלא-הגיוני המתחרים מתבקשים לחזות את התוצאות של סיטואציות כמו קערת המרק הבלתי נגמרת, וכך לשפר את יכולתם להבין את החיה המזורה המכונה אדם. עכשו בקיקסטארטר.

<http://bit.ly/dan-cards>

4

לגדל: שור, הנביטו וראו

הנבטה היא משימה פשוטה למדי, שקשה מאוד להיכשל בה, אבל אם אפשר לעשות את זה בסטייל מעולם אחר, אז למה לא בעצם? המיקרו-חממה הביתית הזאת הופכת את חוויית הנבטה ממשימה פונקציונלית לתפאורה רבת רושם, שלבטח תשכנע אתכם להתייחס למטלה הבריאה בקצת יותר מרץ ועוז. 26 דולר.

<http://bit.ly/gardwell>

5

ללבוש: אפשר לחזור לבלוס

יחסית לזה שבמקרה הטוב כולנו נודדים לעתים קרובות בין מידות, ובמקרה הרע סתם שמנים מדי, אפשר היה לצפות למבחר גדול יותר של מכנסיים אלגנטיים עם גומי. מותג הבית של החנות המקוונת Jack Threads מציע עכשו סדרה של מכנסיים כאלה, שיושבים בנינוחות על הצמיגים, וגם מוצעים במחיר סביר של 250 שקל.

<http://bit.ly/jckthrd>

